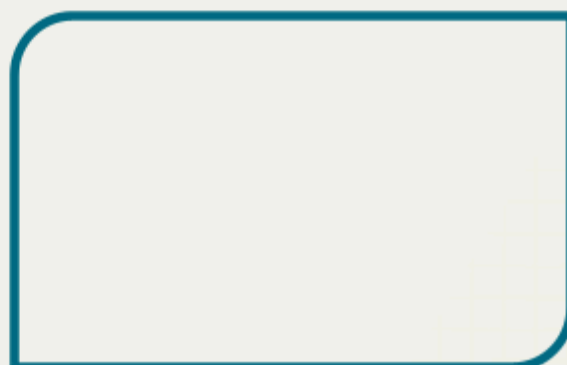
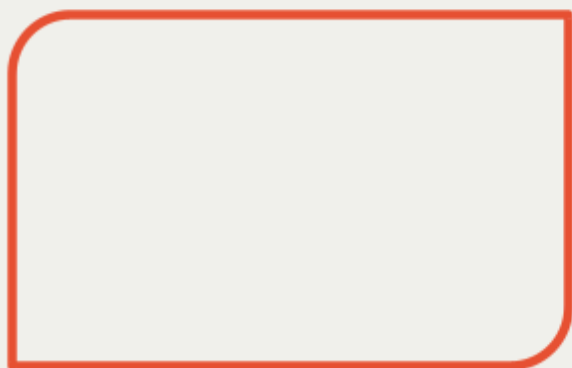

Глобальний монітор енергетики
(Global Energy Monitor)

Бум і Крах Вугілля 2026

Відстеження глобального портфеля
вугільних електростанцій

Відстеження глобального портфеля вугільних електростанцій (травень 2026)

Boom & Bust Coal 2026 включає розділи з такими назвами:

(1) Резюме, (2) Ключові події 2025 року, (3) Зведення глобальних даних, (4) Китай: розвиток вугільної енергетики прискорюється попри падіння генерації, (5) Індія: розширення вугільної галузі стикається з цілями чистої енергетики, (6) Країни ОЕСР, G20 та поза ОЕСР: регіональні шляхи розвитку вугільної галузі розходяться, (7) Індонезія: нерівномірне регулювання ускладнює роль вугілля в мережевій та позамережевій генерації, (8) США: політичне втручання підвищує генерацію та ціни, (9) ЄС27: вугілля в стані термінального занепаду, (10) Південна Корея та Японія: розбіжні шляхи розвитку вугільної галузі, (11) Австралія: перехід під керівництвом сонячної енергетики відкриває можливість для зобов'язань щодо відмови від нових вугільних проєктів, (12) Туреччина: громадський тиск на перехід контрастує з агресивними планами видобутку вугілля, (13) Канада: продовження терміну служби вугільних електростанцій суперечить національній програмі відмови від вугілля, (14) Пакистан: розподілені установки трансформують енергосистему поза національною мережею, (15) Бангладеш: новий енергетичний план, ті самі центральні проблеми, (16) Південно-Східна Азія: нове вугілля стагнує поза Індонезією, (17) Росія та Центральна Азія: внутрішнє вугілля розширюється, тоді як плани експорту зазнають краху, (18) Латинська Америка: немає нових вугільних електростанцій, але є відставання від дат виведення з експлуатації, (19) Африка: вугільні пропозиції залишаються обмеженими, але стійкими, (20) Західні Балкани: затримки виведення з експлуатації суперечать механізму прикордонного коригування вуглецю ЄС, (21) Україна: відновлення енергосистеми для більш стійкого майбутнього, та (22) Тенденції політики приватного фінансування вугільної галузі у 2025 році. (23) Додаток 1: Потужність вугільної електроенергетики за статусом і країною/регіоном (24) Додаток 2: Зміни статусу у 2025 році за країною/регіоном

Цей переклад містить лише кілька уривків зі звіту. Повна версія доступна англійською мовою на сайті [Global Energy Monitor](https://www.globalenergymonitor.org).

Окрім Global Energy Monitor, співавторами звіту є Africa Just Transition Network, ARAYARA International Institute, Bangladesh Working Group on Ecology and Development (BWGED), CEE Bankwatch Network, Beyond Fossil Fuels, Centre for Research on Energy and Clean Air (CREA), Chile Sustentable, Climate Action Network (CAN), Coastal Livelihood and Environmental Action Network (CLEAN), Dhoritri Rokhmay Amra (DHORA), E3G, The Institute of Lawyers for the Protection of the Environment

(INSAPROMA), Kiko Network, POLEN Transiciones Justas, Policy Research Institute for Equitable Development (PRIED), Razom We Stand, Reclaim Finance, Solutions for Our Climate (SFOC), Trend Asia, Waterkeepers Bangladesh (WKB).

Резюме

У 2025 році світ будував більше вугільних електростанцій, але використовував вугілля менше. Нові додатки до вугільних потужностей досягли одного з найвищих рівнів за всю історію спостережень, навіть попри те, що виробництво електроенергії з вугілля скоротилося. Ця розбіжність була особливо помітною в Китаї та Індії, де вітер і сонце забезпечили більшу частину або весь приріст попиту, знижуючи вугільну генерацію навіть попри те, що введення в експлуатацію вугільних електростанцій досягло рекордних за десятиліття значень.

В той час як розрив між вугільними електростанціями та виробленою ними електроенергією збільшувався, вугільні потужності дедалі більше підтримуються не як основне джерело генерації, а як форма системного страхування, цінна своєю доступністю в критичні моменти, а не повсякденним використанням. Це було очевидним у 2025 році як у країнах із великим внутрішнім видобутком вугілля – таких як Китай, Індія та США, – так і в регіонах-імпортерах вугілля, включно з частиною ЄС.

У Китаї рекордні нові пропозиції щодо вугільних електростанцій обґрунтовувалися необхідністю забезпечення гнучкої підтримки електроенергетичної системи та захисту внутрішнього енергопостачання. В Індії портфель розвитку вугільної галузі розширювався п'ятий рік поспіль з аналогічними аргументами щодо надійності та енергетичної безпеки. У США завдяки федеральним надзвичайним повноваженням вугільні електростанції продовжували працювати, хоча вони інакше були б виведені з експлуатації, тоді як кілька країн ЄС також відклали заплановані закриття вугільних електростанцій, посиляючись на занепокоєність енергетичною безпекою.

Проте умови, що роблять вугілля нібито необхідним, водночас роблять його надлишковим. У Китаї та Індії вугільні електростанції будуються для підтримки відновлюваної енергетики, яка вже витісняє їх. Для країн, що імпортують вугілля, цінова волатильність, яка інколи робить вугілля конкурентоспроможним порівняно з газом, також обґрунтовує необхідність повного відходу від викопного палива. Енергетична криза 2021–2022 років наочно це продемонструвала: вищі ціни на газ призвели до зростання цін на вугілля, прискорюючи розгортання чистої енергетики, а не спричиняючи тривале відродження вугільної галузі.

У міру того як обсяги вугілля перевищують реальні потреби енергосистем, завантаження електростанцій знижується через нижчі коефіцієнти використання: потужності дедалі частіше простоюють, а не виробляють більше електроенергії. Це погіршує економіку вугільних електростанцій і підвищує ризик перетворення їх на застарілі активи. США виокремилися як єдина велика економіка у 2025 році, яка збільшила вугільну генерацію, завдяки зміні політики, що явно обмежила розгортання чистої енергетики – захищаючи

вугілля від конкурентного тиску, який в інших країнах підриває його економічну доцільність і скорочує використання.

Хоча деякі уряди продовжують просувати вугільну енергетику через політичне втручання, загальна кількість країн, що реалізують нові вугільні проєкти, скорочується. У 2025 році лише 32 країни пропонували або будували нові вугільні електростанції – проти 38 роком раніше та 75 у 2014 році. Латинська Америка досягла статусу «Без нових вугільних електростанцій» у 2025 році, тоді як Південна Корея взяла зобов'язання щодо відмови від вугілля. У країнах, де розвиток продовжується, активність часто обмежена невеликою кількістю залишкових або разових вугільних проєктів. З усіх вугільних потужностей, що будуються у світі, лише 5% знаходяться поза Китаєм та Індією.

У міру звуження глобального вугільного портфеля нові проєкти дедалі більше зосереджуються в обмеженій кількості країн і регіонів, де їх розвиток визначається радше конкретними національними політичними рішеннями, ніж загальними ринковими тенденціями. Центральна проблема на шляху до 2026 року полягає не у відсутності альтернатив вугіллю, а в інерції політичних рамок, які продовжують розглядати вугілля як необхідний ресурс навіть попри те, що енергосистеми дедалі більше виходять від його використання.

По мере сужения глобального портфеля угольных проектов новое строительство всё больше концентрируется в небольшом числе стран и регионов, определяясь скорее национальными политическими решениями, нежели широкими рыночными тенденциями. Главный вызов на пути к 2026 году – нехватка альтернатив угля, а живучесть политических механизмов, которые продолжают рассматривать уголь как необходимость даже по мере того, как энергосистемы всё активнее от него уходят.

Ключові події 2025 року

- **У 2025 році глобальні вугільні потужності продовжували зростати, навіть попри скорочення вугільної генерації.** Глобальні вугільні потужності збільшилися на **3.5%**, тоді як вугільна генерація знизилася на **0.6%**, що посилило зростаючий розрив між нарощуванням вугільних потужностей та реальним обсягом використання вугілля.
- **Вугільна генерація впала найбільш різко в Китаї та Індії, навіть попри те, що обидві країни зафіксували високі показники введення в експлуатацію.** У Китаї вугільні потужності збільшилися на **6%** тоді як генерація скоротилася на **1.2%**; в Індії потужності зросли на **3.8%** тоді як генерація впала на **2.9%**. В обох країнах вітер та сонце задовольнили більшу частину або навіть увесь приріст попиту, що призвело до розриву між зростанням встановлених потужностей і скороченням виробництва.

- У Китаї нові та розморожені проєкти вугільних електростанцій у 2025 році досягли рекордно високого рівня – 161,7 ГВт. Загалом, Китай має понад 500 ГВт вугільних потужностей у розробці. У разі будівництва ці проєкти фактично закріплять курс Китаю на багаторічне розширення вугільної галузі, аж до закінчення періоду 15-го П'ятирічного-плану (2026–2030), протягом якого уряд зобов'язався скорочувати споживання вугілля.
- Індія зафіксувала 27,9 ГВт нових та реанімованих вугільних електростанцій у 2025 році. Загалом, Індія має 107,3 ГВт потужностей на стадії проєктування та ще 23,5 ГВт у будівництві. Уряд Індії поставив мету додати 100 ГВт нових вугільних потужностей протягом наступних семи років, навіть попри те, що завдяки рекордному нарощуванню сонячної та вітрової енергії частка невикопних потужностей підвищилася до більш ніж половини загальної встановленої потужності у 2025 році.
- У глобальному масштабі, майже 70% вугільних енергоблоків, запланованих до виведення з експлуатації у 2025 році, не були виведені, у тому числі 69% запланованих виведень в ЄС та 59% у США. В ЄС більшість випадків невиконання планів виведення з експлуатації пов'язані з відтермінуваннями, що розпочалися під час енергетичної кризи 2022–2023 років, хоча формальні зобов'язання щодо відмови від вугілля залишаються чинними. У США затримки виведення були більш безпосередньо пов'язані з втручанням уряду, який за допомогою прямих розпоряджень підтримував роботу застарілих вугільних електростанцій.
- Розвиток вугільної галузі продовжував географічно звужуватися. Кількість країн, що пропонують або будують нові вугільні електростанції, знизилася з 38 у 2024 до 32 в 2025. Серед країн, що вийшли з вугільного портфеля, – Південна Корея, яка у 2025 році зобов'язалася поетапно відмовитися від вугільної електроенергетики до 2040 року, а також Бразилія та Гондурас, що залишило Латинську Америку без жодних нових пропозицій щодо вугільних електростанцій.
- Будівництво вугільних електростанцій поза Китаєм та Індією досягло рекордного мінімуму – лише 5% глобальних будівельних потужностей у 2025 році. Глобальне розширення вугільної галузі дедалі більше зумовлюється діяльністю невеликої групи країн, а не загальним світовим попитом.
- Вугільний парк Індонезії зріс на 7% у 2025 році, причому чверть приросту припадає на вугілля, що використовується для власних потреб при переробці нікелю та алюмінію. Країна також посіла третє місце у світі за загальною заявленою вугільною потужністю (11 ГВт) після Китаю та Індії, включно як з

новими планами підключення до мережі, так і проектами автономних електростанцій, не підключених до мережі. У Туреччині **залишився лише один активний проєкт вугільної електростанції**, оскільки країна готується до проведення майбутньої кліматичної конференції COP31, що є значним скороченням порівняно з понад 70 проектами вугільних електростанцій у 2015 році.

- У Південній Азії поза Індією вугільна генерація значною мірою залежить від імпорту. Тоді як **Пакистан** швидко розгорнув розподілену сонячну енергетику, що стабілізує ситуацію в умовах мінливих ринків викопного палива, **Бангладеш** зіштовхнувся з технічними проблемами та проблемами постачання палива для своїх електростанцій на викопному паливі і ще не впровадив значних потужностей відновлюваних джерел енергії.
- У Південно-Східній Азії, за винятком Індонезії, **введення нових вугільних потужностей в експлуатацію скорочувалося третій рік поспіль**, але перспектива перебоїв із постачанням газу у 2026 році спонукала деякі країни більш активно спиратися на наявні вугільні потужності.
- В Африці **проєкти з видобутку вугілля знову зосередилися у Зімбабве та Замбії**, які разом становили **дві третини нового розвитку вугільної галузі в регіоні**.

Україна: відновлення енергосистеми для більш стійкого майбутнього

Протягом 2025 року Росія продовжувала масовані ракетні та дроніві удари по енергетичній інфраструктурі України. Ці атаки посилилися восени 2025 року, включно з трьома масштабними [ударами](#) лише в жовтні. У січні 2026 року Росія завдала серії комбінованих дронівих та ракетних ударів по основних ТЕЦ у столиці Києві та інших містах – кілька об'єктів зазнали значних пошкоджень, а одна вугільна ТЕЦ була повністю [знищена](#).

Пошкодження генеруючих та мережевих об'єктів призвело до повторюваних відключень електроенергії та перебоїв у централізованому тепlopостачанні по всій країні, а особливо холодна зима 2025–2026 років ще більше посирила гуманітарне та інфраструктурне навантаження. Проте, попри спустошення, українські енергетики виявили надзвичайну стійкість, проводячи ремонтні роботи навіть під обстрілами.

Постійні атаки ускладнюють точну оцінку діючих вугільних потужностей. За оцінками GEM, в Україні залишається в робочому стані близько 3,5 ГВт вугільних потужностей, включно з електростанціями на тимчасово окупованих Росією територіях на сході, тоді як 15,7 ГВт наразі законсервовано або пошкоджено. Внутрішні оцінки свідчать про те, що на підконтрольній Україні території після повторних російських атак в робочому стані залишається менше 1 ГВт вугільних потужностей.

За повідомленнями, кілька європейських країн розглядають можливість передачі обладнання з виведених з експлуатації вугільних електростанцій до України, щоб допомогти відновити генеруючі потужності, пошкоджені російськими атаками. Проте в Україні ця пропозиція викликала дискусію. Критики, зокрема Razom We Stand, [попередили](#), що відновлення застарілої вугільної інфраструктури ризикує прив'язати країну до застарілих технологій у той час, коли Україна узгоджує свою енергетичну політику та законодавство з енергетичними рамками ЄС, що надають пріоритет відновлюваним джерелам як більш стійким та економічно конкурентоспроможним у довгостроковій перспективі.

Масштабна реконструкція радянських вугільних блоків з високим рівнем викидів, ймовірно, вступила б у суперечність із ключовими екологічними нормами ЄС, які Україна зобов'язана впровадити в рамках Договору про Енергетичне Співтовариство та процесу вступу до ЄС, включно з Директивою про обмеження викидів деяких забруднюючих речовин в атмосферу від великих спалювальних установок та Директивою про промислові викиди, що встановлюють жорсткі обмеження на викиди та вимоги до

експлуатації, яким більшість дорогого застарілого вугільного обладнання не може економічно відповідати.

З точки зору системного планування, критики також ставлять під сумнів економічну обґрунтованість відновлення застарілих та неефективних вугільних електростанцій гігаватного масштабу, спочатку спроектованих у радянський період, враховуючи, що енергосистема України, яка стрімко розвивається, потребує переходу до більш децентралізованих джерел енергії, а також з урахуванням доступності більш гнучких та стійких альтернатив. В умовах воєнного часу концентрація генерації на невеликій кількості великих теплових електростанцій також викликає занепокоєння щодо безпеки: ці об'єкти неодноразово ставали надто помітними та вразливими цілями для російських ракетних та дронівих ударів.

Як наслідок, деякі українські експерти [стверджують](#) що зусилля з відновлення повинні надавати пріоритет більш розподіленим, гнучким та стійким енергетичним рішенням – таким як сучасні модульні ТЕЦ, масштабовані відповідно до місцевих енергетичних потреб, поряд із економічно конкурентоспроможними відновлюваними джерелами, накопиченням енергії та модернізацією мережі, необхідною для підтримки розвитку децентралізованої генерації. Відновлення надмірно дорогих великих вугільних блоків, на їх думку, може мати обмежену довгострокову економічну цінність, зіткнеться з труднощами у відповідності законодавству ЄС та залишиться вразливим до повторних військових атак.